EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 08 10
COM(2021) 462 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

kurioje vertinamas privalomas kiaulienos, paukštienos, avienos ir ožkienos kilmės šalies ar kilmės vietos nurodymas

1. ĮVADAS

Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 1337/2013[1] (toliau – Reglamentas), vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1169/2011[2] 26 straipsnio 2 dalies b punktu, nustatyta, kad nuo 2015 m. balandžio 1 d. privaloma nurodyti kiaulienos, paukštienos, avienos ir ožkienos kilmės šalį ar kilmės vietą.

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1169/2011 26 straipsnio 4 dalį per penkerius metus nuo naujų taisyklių taikymo pradžios datos Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje vertinamas privalomas tų mėsos gaminių kilmės šalies ar kilmės vietos nurodymas.

Šioje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama Reglamento įgyvendinimui ir poveikiui, atsižvelgiant į jo veiksmingumą, efektyvumą, nuoseklumą, aktualumą ir Europos pridėtinę vertę.

Kiti aspektai, susiję su bendru kilmės ženklinimo ir jo taikymo išplėtimo įtraukiant kitų kategorijų produktus (nefasuotą mėsą ar mėsą, kuri naudojama kaip pusgaminių ir perdirbtų produktų sudedamoji dalis) klausimu, nėra nagrinėjami, nes jie bus specialių poveikio vertinimų, kuriuos Komisija atliks įgyvendindama strategiją „Nuo ūkio iki stalo“[3], tikslas.

2. PAGRINDINIAI FAKTAI IR TEISINĖ SISTEMA

Reglamentu (ES) Nr. 1169/2011 nustatomas aukšto lygio vartotojų apsaugos, susijusios su informacija apie maistą, užtikrinimo pagrindas, atsižvelgiant į skirtingą vartotojų suvokimą bei jų informacijos poreikį, kartu užtikrinant sklandų vidaus rinkos veikimą. Nustatyta, kad šviežios, atšaldytos arba užšaldytos kiaulienos, avienos, ožkienos ir paukštienos atveju privaloma nurodyti kilmės šalį ar kilmės vietą, ir Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatomos konkrečios taisyklės.

---

[1] 2013 m. gruodžio 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1337/2013, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 taikymo taisyklės, susijusios su šviežios, atšaldytos ir užšaldytos kiaulienos, avienos, ožkienos ir paukštienos kilmės šalies arba kilmės vietos nuorodomis (OL L 335, 2013 12 14, p. 19).

[2] 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004 (OL L 304, 2011 11 22, p. 18).

[3] Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“. COM(2020) 381 *final*, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52020DC0381.

Reikalavimas taikomas neperdirbtai fasuotai šviežiai, atšaldytai ir užšaldytai bet kaip supjaustytai mėsai, įskaitant smulkintą mėsą.

Rengiant teisės aktą atliktame poveikio vertinime[4] Komisija apsvarstė tris politikos galimybes: paprastą modelį, pagal kurį pateikiama nuoroda „ES“ arba „ne ES“, tarpinį modelį, pagal kurį privaloma ženklinti auginimo ir skerdimo šalį, ir jautienos modelį, į kurį taip pat įtraukta privaloma gimimo šalies nuoroda. Pradedant nuo situacijos, kai vartotojams nebuvo pateikta jokios informacijos apie kilmės šalį ar kilmės vietą, buvo pasirinktas tarpinis modelis, nes jis buvo laikomas optimaliu siekiant suteikti vartotojams tikslią, aiškią ir naudingą informaciją apie mėsos kilmę, kartu neužkraunant pernelyg didelės administracinės naštos veiklos vykdytojams ir kompetentingoms institucijoms.

Pagrindiniai Reglamente numatyti reglamentavimo sistemos elementai yra šie:

1) atsekamumo sistema (3 straipsnis), kuria užtikrinama, kad visoje grandinėje iki galutinių vartotojų būtų perduodama patikima informacija;
2) partijų sudarymo taisyklės (4 straipsnis), nes jos gali daryti didelį poveikį įprastam darbo srautui ir tiekimo praktikai;
3) kriterijai, pagal kuriuos gamybos etapai susiejami su etiketėse pateikiama informacija (5 straipsnis), nes gyvūnai dažnai auginami daugiau nei vienoje šalyje;
4) poreikis suteikti lankstumo smulkintos mėsos ar mėsos nuopjovų atveju (7 straipsnis): toms produktų kategorijoms taikomos specialios supaprastintos taisyklės, nes dėl gamybos apimties ir perdirbimo grandinių sudėtinga lengvai užtikrinti fizinį skirtingų partijų atskyrimą.

Reglamentas buvo tiesiogiai taikytinas visose valstybėse narėse nuo 2015 m. balandžio 1 d.

3. VERTINIMAS

Ši ataskaita iš esmės pagrįsta Komisijos tarnybų darbiniu dokumentu „Privalomos

[4] Poveikio vertinimas „Mandatory Origin Indication for Unprocessed Pig, Poultry, Sheep and Goat Meat“ („Privalomas neperdirbtos kiaulienos, paukštienos, avienos ir ožkienos kilmės nurodymas“); išorės tyrimas „Study on mandatory origin labelling for pig, poultry and sheep and goat meat“ („Privalomo kiaulienos, paukštienos, avienos ir ožkienos kilmės ženklinimo tyrimas“), https://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/origin-labelling-2013_en.

šviežios, atšaldytos ir užšaldytos kiaulienos, avienos, ožkienos ir paukštienos kilmės šalies ar kilmės vietos nuorodos vertinimas“[5], kuriame galima rasti visą išsamią informaciją apie naudojamą įrodymų rinkimo metodiką, taip pat išsamią informaciją apie vertinimą.

Be to, išorės rangovas atliko Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD užsakytą tyrimą vidaus vertinimui papildyti[6], o 2019 m. gruodžio 9 d. – 2020 m. kovo 2 d. buvo surengtos viešos konsultacijos[7].

Surinkti įrodymai buvo panaudoti vertinant Reglamentą, atsižvelgiant į jo veiksmingumą, efektyvumą, nuoseklumą, aktualumą ir Europos pridėtinę vertę.

3.1 Reglamento veiksmingumas ir efektyvumas

Buvo vertinami šie aspektai:

1. Tai, kokiu mastu veiklos vykdytojai turėjo pakeisti esamą atsekamumo sistemą ir tiekimo strategijas, partijoms taikomų reikalavimų poveikis ir tai, ar tie trys aspektai turėjo įtakos išlaidoms.
2. Reglamento poveikis įvairiems maisto tiekimo grandinės subjektams, administracinei naštai ir patiriamoms papildomoms išlaidoms, taip pat tai, ar išlaidos buvo perkeltos galutiniams vartotojams.
3. Tai, kiek kompetentingos institucijos gali patikrinti informaciją.
4. Tai, kiek aiški ir tiksli buvo vartotojams pateikta informacija.
5. Teigiamas / neigiamas poveikis ES bendrajai rinkai ir galimam mėsos rinkos renacionalizavimui.
6. Apčiuopiamos ir neapčiuopiamos naudos nustatymas.

1. <u>Reikalingi esamų sistemų ir strategijų pakeitimai bei poveikis veiklos vykdytojams</u>

[5] SWD(2021)218 – Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Privalomo tam tikros mėsos kilmės šalies ar kilmės vietos ženklinimo vertinimas“.

[6] „Agra Ceas Consulting SA/ IHS Markit“ ir „Areté Srl“: „Evaluation study of mandatory country of origin labelling for certain meats“ („Privalomo tam tikros mėsos kilmės šalies ar kilmės vietos ženklinimo vertinimo tyrimas“), https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cmef/products-and-markets/mandatory-indication-country-origin-labelling-certain-meats_en.

[7] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1892-Evaluation-of-mandatory-country-of-origin-labelling-for-certain-meats/public-consultation.

Esamos atsekamumo sistemos, sukurtos laikantis Reglamento (EB) Nr. 178/2002[8] ir atsižvelgiant į gyvulių identifikavimo ir registravimo teisės aktus[9], paprastai gali suteikti veiklos vykdytojams visą reikiamą informaciją, kad jie teisingai ženklintų mėsą nurodydami kilmės šalį arba kilmės vietą. Tiek kompetentingos institucijos, tiek tiekimo grandinės veiklos vykdytojai laiko pateikiamą informaciją patikima.

Pagrindinis skirtumas tarp atsekamumo ir kilmės ženklinimo informacijos reikalavimų susijęs su informacijos prieinamumu: paprastai atsekamumo informacijos nereikalaujama iškart, todėl norint gauti informaciją apie kilmę ženklinimo tikslais gali reikėti sudėtingesnių informacinių sistemų. Atliekant vertinimą nerasta įrodymų, kad atsekamumo taisyklėse pateiktos informacijos nepakanka, kad būtų laikomasi Reglamente nustatytų ženklinimo reikalavimų. Išreikštas didelis pasitikėjimas atsekamumo sistemos veiksmingumu.

Veiklos vykdytojai turėjo atlikti tik nedidelių jau naudojamų atsekamumo sistemų pakeitimų, kad galėtų laikytis naujų taisyklių. Pakeitimais daugiausia buvo siekiama užtikrinti tinkamą maisto tiekimo grandinėje surinktos informacijos perdavimą ir pritaikyti vidaus sistemą, kad būtų užtikrintas tinkamas gyvų gyvūnų ir mėsos gaminių atskyrimas. Tų pakeitimų daugiausia reikalavo veiklos vykdytojai, kurių veikla susijusi su Sąjungoje auginamais ir importuojamais gyvūnais ir (arba) mėsa.

Dauguma veiklos vykdytojų, įsigyjančių produkciją iš kelių šalių, nekeitė savo tiekimo praktikos, tačiau patobulino gyvų gyvūnų ir mėsos atskyrimo sistemą, kad užtikrintų tinkamą ženklinimą. Be to, partijoms taikomi reikalavimai[10] taip pat nelėmė teikimo praktikos pakeitimų, nes daugeliu atvejų į taikomas standartines procedūras jau buvo įtrauktos aiškios partijos sudarymo taisyklės, kuriomis užtikrinamas atsekamumas.

Atliekant įvairius tyrimus buvo pranešta apie pavienius tam tikro neigiamo poveikio (kurį patyrė veiklos vykdytojai) atvejus:

[8] 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 031, 2002 2 1, p. 1).

[9] 2000 m. liepos 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1760/2000, nustatantis galvijų identifikavimo ir registravimo sistemą, reglamentuojantis jautienos ir jos produktų ženklinimą ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 820/97 (OL L 204, 2000 8 11, p. 1);
– 2008 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 2008/71/EB dėl kiaulių identifikavimo ir registravimo (OL L 213, 2008 8 8, p. 31);
– 2003 m. gruodžio 17 d. Reglamentas (EB) Nr. 21/2004, nustatantis avių ir ožkų identifikavimo bei registravimo sistemą ir iš dalies pakeičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 bei direktyvas 92/102/EEB ir 64/432/EEB (OL L 5, 2004 1 9, p. 8).

[10] Partija, kaip apibrėžta Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1337/2013 2 straipsnio 2 dalies b punkte, – vienos rūšies gyvūnų mėsa (kiauliena, aviena, ožkiena ar paukštiena) su kaulais arba be kaulų, (ne)smulkinta arba (ne)pjaustyta, kuri buvo supjaustyta, susmulkinta arba supakuota praktiškai vienodomis sąlygomis.

– Reglamentas galėjo paskatinti vartotojų požiūrį, kad importuoti produktai yra žemesnės kokybės, todėl veiklos vykdytojai vis dažniau naudoja juos mėsos perdirbimo pramonėje, o ne vartoti šviežius;
– galimas tiekimo lankstumo praradimas, nes esant trūkumui neįmanoma lengvai pasirinkti kitų tiekėjų ir kitų valstybių narių.
Tačiau atliekant vertinimą nebuvo sistemingai ir kiekybiškai įvertinamu būdu nustatyta neigiamo poveikio, apie kurį pranešė nedaugelis tiekimo grandinės veiklos vykdytojų, įrodymų.

2. Poveikis išlaidoms ir nauja administracinė našta

Iš tiekimo grandinės tyrimo ir atvejų tyrimų paaiškėjo, kad atlikti pakeitimai padarė tik nedidelį poveikį išlaidoms, nes dėl naujų taisyklių įgyvendinimo atsirandančios išlaidos buvo padengiamos kartu su išlaidomis, jau patiriamomis dėl bendrų atsekamumo taisyklių. Iš pateiktų skaičiavimų matyti, kad išlaidų padidėjimas kiaulienos ir paukštienos tiekimo grandinėje svyravo nuo nedidelio iki ne daugiau kaip 2 proc., o avienos ir ožkienos sektoriuje nepateikta jokių skaičiavimų.
Tas nedidelis išlaidų padidėjimas nepasireiškė tiekimo grandinėje, taip pat atliekant tyrimą nerasta įrodymų, kad dėl Reglamento įgyvendinimo pasikeitė vartotojų kainos.

Nauja dėl Reglamento atsiradusi administracinė našta laikoma labai maža: atsekamumo sistemos jau buvo įdiegtos prieš įsigaliojant Reglamentui, o sudėtingas tiekimo strategijas naudojantys veiklos vykdytojai galėjo pasirinkti supaprastintas ženklinimo nuorodas, kurios suteikė galimybę atlikti kuo mažesnius pakeitimus siekiant atitikti reikalavimus. Smulkintai mėsai ir mėsos nuopjovoms nustatytos leidžiančios nukrypti nuostatos suteikė galimybę sudėtingą tiekimą vykdantiems veiklos vykdytojams pasirinkti supaprastintas ženklinimo strategijas.

3. Kiek kompetentingos institucijos gali patikrinti informaciją

Kompetentingos institucijos ir veiklos vykdytojai nepranešė apie jokius įgyvendinant Reglamentą patiriamus nuolatinius sunkumus ar problemas. Be to, tikrindamos, kaip laikomasi Reglamento reikalavimų, visų pirma kalbant apie reikalavimą dėl auginimo laikotarpio, kompetentingos institucijos nesusidūrė su jokiomis konkrečiomis problemomis.

4. Vartotojams teikiamos informacijos kokybė

Iš vartotojų nuomonės tyrimo matyti, kad perkant kiaulieną, paukštieną, avieną ar ožkieną kilmės šalis yra svarbus veiksnys. Dauguma vartotojų linkę rinktis nacionalinės kilmės mėsą, nes mano, kad jų šalyje pagaminta mėsa yra saugesnė ar geresnės kokybės, o pasitenkinimo etiketėje pateikiama informacija lygis paprastai yra aukštas.
Tačiau atlikus tyrimą paaiškėjo, kad terminai *„užauginta“* ir *„kilmė“* yra menkai suprantami. Dauguma vartotojų dažniausiai mano, kad terminu „užauginta“ nurodoma šalis, kurioje gyvūnas praleido visą savo gyvenimą, arba šalis, kurioje gyvūnas gimė. Todėl kai kurie vartotojai linkę manyti, kad etiketėje (netyčia) nurodoma klaidinanti informacija, susijusi su auginimo laikotarpiu. Taip gali būti daugiausia dėl komunikacijos ir specialių žinių stokos, o ne dėl paties Reglamento.

5. Poveikis vidaus prekybai

Siekiant ištirti galimą poveikį ES vidaus prekybai ir galimam rinkos renacionalizavimui, buvo išnagrinėti prekybos srautai prieš įsigaliojant ir įsigaliojus Reglamentui. Įsigaliojus Reglamentui dabartiniai ES vidaus prekybos gyvais gyvūnais arba mėsa srautai labai nepasikeitė. Taip galėtų būti dėl dviejų pagrindinių priežasčių:

- susijusiuose sektoriuose gyvi gyvūnai importuojami tokio amžiaus, kuris neturi įtakos galutinei etiketėje nurodomai informacijai, susijusiai su auginimo vieta;
- prieš įsigaliojant Reglamentui mažmeninėje prekyboje parduodamos nacionalinės kilmės mėsos rinkos dalis jau buvo didelė.

6. Apčiuopiama ir neapčiuopiama nauda

Kalbant apie Reglamento įsigaliojimo teikiamą naudą, daugiau nei pusė apklaustų veiklos vykdytojų nenurodė jokios konkrečios apčiuopiamos naudos dėl Reglamento įgyvendinimo. Kai kurie kiaulienos sektoriaus veiklos vykdytojai vos keliose valstybėse narėse (IE, EL, DE, DK) nurodė, kad šiek tiek padaugėjo patekimo į šalies rinką galimybių, tačiau tai nelėmė didesnių gamintojo kainų. Kitų valstybių narių veiklos vykdytojai nepranešė apie jokius šalies rinkos dinamikos pokyčius. Kalbant apie neapčiuopiamą naudą, dažniausiai buvo nurodomas padidėjęs skaidrumas ir dėl jo išaugęs vartotojų pasitikėjimas.

3.2 Reglamento suderinamumas su kitomis taisyklėmis ir reglamentais

Pagrindinis Reglamento tikslas – suteikti vartotojams aiškią, tikslią ir reikšmingą informaciją apie šviežios, atšaldytos ir užšaldytos kiaulienos, avienos, ožkienos ir paukštienos kilmę ir jis yra susijęs su Reglamentu (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams siekiamais tikslais.

To paties tikslo siekiama Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1760/2000, nustatančiu galvijų identifikavimo bei registravimo sistemą ir reglamentuojančiu jautienos bei jos produktų ženklinimą. Šiuo atžvilgiu šie du reglamentai yra visiškai suderinti, nepaisant to, kad Reglamento (EB) Nr. 1760/2000 taikymo sritis yra platesnė, kaip paaiškinta toliau.

Dauguma tiekimo grandinės tyrime dalyvavusių respondentų nenurodė jokių neatitikimų ar prieštaravimų tarp Reglamento (ES) Nr. 1337/2013 tikslų ir bet kurių kitų ES teisės aktų tikslų.

Nedidelė dalis respondentų pranešė apie galimus neatitikimus ar prieštaravimus tarp privalomo kilmės šalies nurodymo etiketėse ir tikslo užtikrinti sklandų bendrosios rinkos veikimą, nes kilmės ženklinimas galėtų lemti rinkų renacionalizavimą. Tačiau apčiuopiamų pokyčių ES rinkos dinamikoje nenustatyta, o iš atliktos analizės matyti, jog nėra įrodymų, kad Reglamentas paskatino sklandų bendrosios rinkos veikimą ar jam trukdė.

Jautienai taikomos kilmės ženklinimo taisyklės yra kitokios ir griežtesnės nei kitų rūšių mėsai taikomos taisyklės ir kai kurie veiklos vykdytojai nurodė tai kaip galimą neatitikimą. Iš tiesų jautienos etiketėse visada nurodoma gimimo šalis, o į Reglamentą ši nuoroda neįtraukta, išskyrus atvejus, kai naudojama kilmės nuoroda, todėl pateikiama informacija apie gimimo šalį.

Tačiau reikėtų atsižvelgti į tai, kad Reglamentu (EB) Nr. 1760/2000 nustatytos jautienos ženklinimo taisyklės buvo priimtos iškart po galvijų spongiforminės encefalopatijos krizės dėl visuomenės sveikatos ir maisto saugos priežasčių, taip pat siekiant atkurti vartotojų pasitikėjimą po didelio rinkos sutrikdymo. Todėl šiomis taisyklėmis buvo siekiama platesnių tikslų nei Reglamento taisyklėmis ir turėjo būti taikomas griežtesnis požiūris[11].

[11] Išsamią analizę žr. ataskaitoje „Evaluation of EU beef labelling rules“ („ES jautienos ženklinimo

Palyginti su kitais ES teisės aktais, atliekant vertinimo tyrimą, neatitikimų, susijusių su apibrėžtimis, ir atsekamumo bei ženklinimo reikalavimais, taip pat nebuvo nustatyta.

Kalbant apie nukrypti leidžiančias nuostatas, taikomas importuotai mėsai ir smulkintai mėsai bei nuopjovoms, Reglamente (EB) Nr. 1760/2000 numatytos jautienos atveju taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos yra kitokios nei Reglamente (ES) Nr. 1337/2013 numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos ir nėra pagrįstos sistemingu supaprastintos „ES“ / „ne ES“ kilmės nuorodos naudojimu.
Tačiau atlikus tyrimą paaiškėjo, kad tie skirtumai nelaikomi reikšmingais, o dėl vyraujančio teigiamo tiekimo grandinės suinteresuotųjų šalių ir kompetentingų institucijų požiūrio galima daryti išvadą, kad Reglamente numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos labiau atitinka tikrąją tų rūšių smulkintos mėsos gamybos padėtį.

Iš tiesų atliekant tiekimo grandinės tyrimą nenustatyta jokių neatitikimų, palyginti su kituose atitinkamuose ES teisės aktuose numatytomis nuostatomis, leidžiančiomis nukrypti nuo ženklinimo reikalavimų.
Visų pirma, kaip Reglamentu leidžiama naudoti supaprastintą „ES“ / „ne ES“ kilmės nuorodą smulkintai mėsai ir nuopjovoms, panašiai ją leidžiama naudoti ir tam tikrų rūšių produktams (medui, šviežiems vaisiams ir daržovėms, alyvuogių aliejui)[12], kurie dažnai gaminami naudojant daugiau ar mažiau sudėtingus įvairių ES ir ne ES kilmės pagrindinių sudedamųjų dalių derinius, kurie taip pat gali gana dažnai keistis, todėl skirtingos kilmės produktų atskyrimas yra didelė našta arba beprasmis.
Galiausiai supaprastinta „ES“ / „ne ES“ kilmės nuoroda taip pat yra viena iš galimybių nurodyti pagrindinės maisto produkto sudedamosios dalies kilmės šalį ar kilmės vietą pagal Reglamento (ES) 2018/775[13] 2 straipsnį, kai pagrindinės sudedamosios dalies kilmė nesutampa su galutinio produkto kilme. Kadangi smulkinta mėsa ir nuopjovos naudojamos kaip pagrindinės daugelio pusgaminių sudedamosios dalys, Reglamento (ES)

taisyklių vertinimas“), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bda60704-8451-11e5-b8b7-01aa75ed71a1.

[12] Direktyva 2001/110/EB dėl medaus (OL L 147, 2001 5 31, p. 41), Reglamentas (ES) Nr. 543/2011 dėl šviežių vaisių ir daržovių (OL L 157, 2011 6 15, p. 1) ir Reglamentas (ES) Nr. 29/2012 dėl alyvuogių aliejaus (OL L 12, 2012 1 14, p. 14).

[13] Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/775, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams 26 straipsnio 3 dalies taikymo taisyklės, susijusios su pagrindinės maisto sudedamosios dalies kilmės šalies ar kilmės vietos nurodymo taisyklėmis (OL L 131, 2018 5 29, p. 8).

1337/2013 ir Reglamento (ES) 2018/775 reikalavimai atrodo visiškai suderinti.

3.3 Reglamento aktualumas

Iš atliktų tiekimo grandinės ir vartotojų nuomonės tyrimų aiškiai matyti, kad aiškios, tikslios ir prasmingos informacijos teikimas vartotojams tebėra labai svarbus. Tai atitinka dabartinę politinę diskusiją dėl galimo kilmės ženklinimo reikalavimų išplėtimo įtraukiant platesnes produktų kategorijas. Tikslas išvengti nereikalingos veiklos vykdytojams, prekybos sektoriui, administracijai ir aplinkosaugos sektoriui tenkančios naštos tebėra laikomas svarbiu, tačiau jam skiriama mažiau dėmesio.
Beveik trys ketvirtadaliai tiekimo grandinės tyrime dalyvavusių respondentų nenurodė jokių naujų poreikių, atsiradusių nuo tada, kai Reglamentas buvo parengtas. Apibendrinti nedidelės dalies respondentų nurodyti nauji poreikiai:

- privalomo ženklinimo reikalavimo išplėtimas įtraukiant maitinimo paslaugų ir aprūpinimo maistu ir gėrimais sektorius, pusgaminius ir mėsą, naudojamą kaip perdirbtų maisto produktų sudedamąją dalį;
- nefasuotos mėsos įtraukimas į kategorijas, kurių kilmės informacija turėtų būti privaloma;
- triušienos įtraukimas.

Šie nauji poreikiai nėra plačiai pripažįstami, o kai kurie iš jų (t. y. triušienos įtraukimas) pagal dabartinį teisinį pagrindą (Reglamentą (ES) Nr. 1169/2011) nėra numatyti.
Išanalizavus aplinkybių raidą matyti, kad perkant maistą vis dažniau naudojamasi internetu (pirkimas internetu). Todėl patikimos informacijos prieinamumo internete poreikis taip pat suvokiamas kaip svarbus veiksnys, į kurį turi būti atkreiptas dėmesys per ateinančius metus.

Taigi dauguma tiekimo grandinės suinteresuotųjų šalių nuomonės tyrime ir nacionalinių kompetentingų institucijų tyrime dalyvavusių respondentų manė, kad Reglamentas tebėra visiškai arba iš esmės aktualus.

3.4 Reglamento teikiama Europos pridėtinė vertė

Siekiant įvertinti, kokią pridėtinę vertę suteikia ES reglamentas dėl privalomos

atitinkamų rūšių mėsos kilmės ar kilmės vietos nuorodos, buvo išnagrinėti šie aspektai:

- tai, ar, nesant Reglamento, valstybės narės imtųsi veiksmų, kad nustatytų panašias taisykles, ir galimas nesuderintos sistemos poveikis;
- Reglamente nustatytų suderintų taisyklių teikiama nauda vidaus rinkai;
- valstybių narių nustatytų galiojančių nacionalinių taisyklių, kuriomis papildomos Reglamente (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams ir Reglamente nustatytos taisyklės, vertinimas ir tokių taisyklių nustatymo priežastys.

Kompetentingų institucijų, kurios, nesant Reglamento, tikriausiai nustatytų nacionalines taisykles, ir tų, kurios to nedarytų, nuomonės pasiskirstė tolygiai.
Valstybėse narėse, kurios būtų nustačiusios taisykles, pagrindinė priežastis tai padaryti būtų buvęs vartotojų reikalavimas teikti tokią informaciją. Tačiau tik trečdalis respondentų manė, kad būtų gana lengvai įmanoma nustatyti nacionalines taisykles, ir nė vienas nemanė, kad tai padaryti būtų visiškai įmanoma. Šiuo atžvilgiu Reglamentas padėjo nustatyti tokias taisykles valstybėse narėse, kurios buvo labiau linkusios reguliuoti kilmės ženklinimą.

Didžioji dauguma kompetentingų institucijų, ES lygmens organizacijų ir nacionalinių pramonės organizacijų manė, kad nacionalinėmis taisyklėmis nebūtų visiškai įgyvendinti ES tikslai, kurių siekiama Reglamentu. Tik penktadalis kompetentingų institucijų manė, kad nacionalinėmis taisyklėmis būtų pasiekti tie patys tikslai, kaip ir Reglamentu. Dauguma laikėsi nuomonės, kad nacionalinės taisyklės būtų lėmusios nepakankamą suderinamumą ir galimas pasekmes prekybai bendrojoje rinkoje arba galbūt klaidintų vartotojus, nes nacionalinės taisyklės taikomos tik vietos produktams. Suinteresuotųjų šalių nuomonės skyrėsi dėl to, kiek vietos tiekimo grandinė priklauso nuo ES vidaus prekybos. Šalyse, kuriose ši priklausomybė yra didesnė (pavyzdžiui, kiaulienos ir paukštienos atveju Vokietijoje, paukštienos – Nyderlanduose ir kiaulienos – Ispanijoje), buvo laikomasi nuomonės, kad, nesant Reglamento, nacionalinėmis taisyklėmis nebūtų pasiekti ES tikslai arba jie būtų pasiekti tik iš dalies.

Nors, kaip buvo pastebėta anksčiau, Reglamento įsigaliojimas netrukdė ES vidaus prekybos gyvais gyvūnais ar šviežia mėsa raidai ir nesutrikdė ES bendrosios rinkos veikimo, pagrindiniai nustatyti nesuderintos sistemos rizikos veiksniai buvo šie:

- skirtingas vartotojams teikiamos informacijos lygis;

- galima prekybos kliūčių bendrojoje rinkoje problema;
- nevienodos sąlygos veiklos vykdytojams.

Įsigaliojus Reglamentui, visiems šiems galimiems neigiamiems padariniams buvo veiksmingai užkirstas kelias. Dabar ES vartotojams teikiama vienoda informacija apie produktus, kuriems taikomas Reglamentas, o ES veiklos vykdytojai turi laikytis vienodų taisyklių, kurios valstybėse narėse nesiskiria.

Kai kurios valstybės narės (DK, IE, IT) priėmė nacionalinius teisės aktus, kuriais nustatomas kontrolės režimas, o kitos (EL, PL, RO) iš dalies pakeitė galiojančius nacionalinius teisės aktus, kad užtikrintų atitiktį Reglamentui.

Dviejų valstybių narių (EL, PL) teisės aktuose taip pat nurodytas papildomas reikalavimas pateikti informaciją apie parduodamos nesupakuotos (t. y. nefasuotos) šviežios, atšaldytos ir užšaldytos kiaulienos, avienos, ožkienos ir paukštienos kilmės šalį.

Dvi valstybės narės (FI ir FR) nustatė papildomas taisykles, kuriomis išplečiama Reglamento taikymo sritis įtraukiant mėsą, kuri naudojama kaip sudedamoji dalis, arba mėsą, kuria prekiaujama restoranuose ir maitinimo paslaugų ir aprūpinimo maistu sektoriuje.

Iš atlikto tyrimo matyti, kad tos nacionalinės taisyklės neturėjo tiesioginės įtakos Reglamento įgyvendinimui.

4. IŠVADOS

Pagal maisto srities teisės aktų bendrųjų principų sistemą sukurta atsekamumo sistema pasirodė esanti veiksminga užtikrinant Reglamento laikymąsi ir reikėjo atlikti tik nedidelius pakeitimus (daugiausia perdirbimo etape), kad būtų užtikrintas tinkamas informacijos perdavimas. Nebuvo įrodymų, kad nuolat nepakanka konkrečios informacijos tinkamam kilmės ženklinimui užtikrinti.

Todėl šie sektoriai galėjo laikytis reikalavimų nepatirdami pernelyg didelės administracinės naštos ir išlaidų, ypač dėl smulkintai mėsai ir nuopjovoms taikomų nukrypti leidžiančių nuostatų.

Minimalios veiklos vykdytojų patirtos išlaidos nebuvo perkeltos tiekimo grandinėje ir neturėjo įtakos galutinėms vartotojų kainoms.

Reglamento poveikis prekybai ES bendrojoje rinkoje buvo minimalus. Reglamentu nustatytos suderintos taisyklės padėjo užtikrinti bendrosios rinkos veikimą sudarydamos

vienodas sąlygas ES veiklos vykdytojams.
Šiuo požiūriu ir atsižvelgiant į tai, kad Reglamento tikslai tebelaikomi aktualiais, Europos pridėtinė vertė turėjo būti tokio paties lygio informacijos teikimas ES vartotojams, nepakenkiant ES bendrajai rinkai ir ES vidaus prekybai.

Paaiškėjo, kad pateikta informacija yra patikima ir atitinka ženklinimo apibrėžtis, o kompetentingos institucijos gali ją patikrinti be didelių pastangų ar nepatirdamos didelės naštos.

Tačiau vartotojai menkai supranta tas apibrėžtis. Visų pirma vartotojai menkai supranta Reglamento 5 straipsnyje apibrėžtą terminą *„užauginta“*, kuris dažnai suprantamas kaip vieta, kurioje gyvūnas gimė ir praleido visą savo gyvenimą. Todėl negalima daryti išvados, kad informacija yra visiškai aiški ir naudinga vartotojams. Ši problema nėra susijusi su Reglamento įgyvendinimu, tačiau ji galėtų būti išspręsta užtikrinant geresnę komunikaciją, ypač mažmeninės prekybos lygmeniu.
Iš atliktos analizės matyti, kad Reglamentas dera su kitais ES teisės aktais dėl kilmės nuorodų, nepaisant skirtumų, palyginti su jautienos ženklinimo teisės aktais, kurie yra pagrįsti skirtingomis aplinkybėmis ir laikotarpiais, kuriais šie du teisės aktai buvo parengti.

Taigi Reglamentas buvo parengtas taip, kad poveikis sektoriui būtų kuo mažesnis, kartu suteikiant tinkamą informaciją vartotojams, kad jie galėtų spręsti, ką pirkti. Iš įrodymų matyti, kad tie tikslai buvo pasiekti. Todėl šiame etape nereikia peržiūrėti dabartinių nuostatų. Šia išvada nedaromas joks poveikis bendrai vartotojams skirtos informacijos peržiūrai, nurodytai strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“.